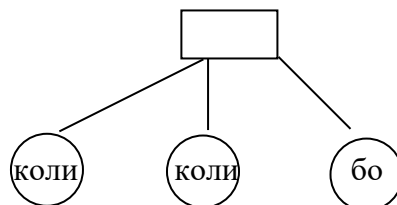

3). Речення із супідрядністю змішаного типу

Третім різновидом речень із супідрядним зв'язком є речення з комбінованими виявами однорідної та неоднорідної супідрядності. Це зазвичай чотирикомпонентні і ще складніші конструкції з корелятивним, прислівним та детермінантним зв'язком, як-от: *Та коли соняшник відцвітає, коли діточки-насінини починають дозрівати, то голова його квітуча кошиком робиться та й хилиться в поклони на схід, бо страшно оглянутися на захід сонця* (С. Пушик).

СХЕМА:

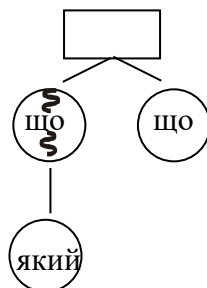

3). Складні речення з послідовною підрядністю та супідрядністю

Поряд з попередньо розглянутими типами підрядного зв'язку в ускладнених структурах цього типу все частіше трапляються чотири-, п'яти- і більше компонентні речення з комбінованими зв'язками супідрядності та послідовної підрядності. Наприклад: *І знали ми, що там далеко десь у світі, Який ми кинули для праці, поту й пут, За нами сльози ллють мами, жінки і діти, Що други й недруги, гнівні та сердиті, І нас, і намір наш, і діло те кленуть* (І. Франко).

До першої головної частини відносяться дві з'ясувальних (однорідна супідрядність) та одна (означальна частина) пояснює слово „світ” у першій підрядній, яка є головною щодо неї, утворюючи послідовний підрядний зв'язок.

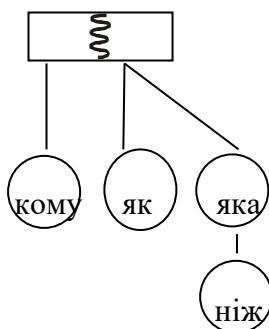
СХЕМА:

Контамінуватися можуть також в одній багатоконпонентній структурі підрядні частини однорідної та неоднорідної (різночленної й одночленної) супідрядності з послідовним підрядним зв'язком, як-от:

Той, кому доводилось брати участь або хоч спостерігати велику лихоманку наступу, згадає, як швидко летить час в останню ніч, яка величезна кількість справ вимагає свого завершення раніше, ніж командир має право доповісти вищестоящій інстанції про повну готовність (Ю. Яновський).

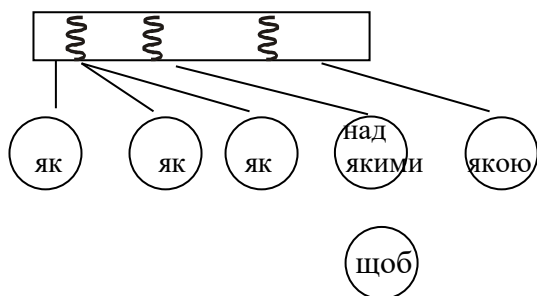
СХЕМА:

Та ось я вже чую, **як** рокочуть мотори на далеких гонах, бачу, **як** виблискує проти сонця гартована сталь найдосконаліших машин, **як** стеляться зелені міжряддя з стрічками розпушеного чорнозему, бачу безмежні поля, **над якими** лине літак, пускаючи хмару, **щоб** знищити шкідників, бачу новий степ і розумію, **якою** могутньою силою озброєний нині український хлібороб (І. Цюпа).

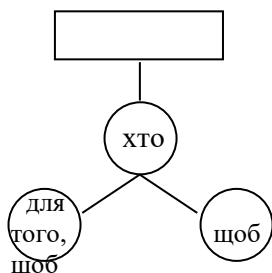
Це речення складається з семи предикативних частин, які перебувають у складних відношеннях граматичної залежності один з одним.

СХЕМА:

У реченні: *Лише той гідний світлого майбутнього, **хто** свято шанує минуле, пишається героїчною історією свого народу і все робить **для того, щоб** сучасне було не менш славне, **щоб** вписалося воно золотими сторінками на скрижалі історії* (І. Цюпа) – спочатку розвивається послідовний зв'язок, а далі розгортається супідрядний (однорідна супідрядність).

СХЕМА:

По-різному співвідносячись у плані граматичної (підрядної) залежності, ці речення утворюють два основних типи структур:

1) із послідовною підрядністю та однорідною супідрядністю, як-от: *Ні, він не з тих, **хто** довго сумує, **хто** живе спомином про вчорашній день, **коли** є день нинішній, **що** несе нові радощі й світлі почуття* (В. Малик); *Як добре те, **що** смерті не боюсь я і не питаю, **чи** тяжкий мій хрест, **що** перед вами, судді, не клонюся в передчутті невідомих верств, **що** жив, любив і не набрався скверни, ненависті, прокльону, каяття...* (В. Стус); *Легка тому робота й сама найважча, **хто** її робить по своїй волі, залюбки, **хто** нестить у серці надію, **що** не марно вона йде, **що** через ту роботу він засягне свого щастя, **котре** ще й не видне, **котре** десь далеко-далеко* (Панас Мирний); *Можливо, **що** й Гаврилов хоче нащадка, **бо** його кровинка згоріла в атомному пеклі, в Оренбурзькій області, **де** був на засланні Тарас Шевченко, **де** навчався в училищі перший космонавт Юрій Гагарін* (С. Пушик);

2) із послідовною підрядністю та неоднорідною супідрядністю, напр.: *Мати не могла сповістити Іванові того, **що** трапилося, **бо** не знала, **як** йому про все написати* (З часопису); ***Коли** підлітка схвилювало те, **що** діється десь біля підніжжя Паміру, то його схвилює і те, **що** він бачить у рідному селі* (В. Сухомлинський); *І **як** задзвенить зелень, долину на Чорногору, до полонинської ватри, **яка** не сміє згаснути доти, **поки** є коло неї люди* (С. Пушик).